

9.2.2010

31 §

HELSINGIN KAUPUNGIN HENKILÖSTÖN TUPAKOINTI TYÖAIKANA

Terke 2005-150

Esityslistan asia TJA/10

TJA

Terveyslautakunta päätti esittää kaupunginhallitukselle, että Helsingin kaupunki kieltää kaupungin henkilökunnan tupakoinnin työaikana. Kielto ei koske lakisääteisiä lepotaukoja silloin, kun niitä ei lasketa työajaksi.

Lisäksi terveyslautakunta päätti esittää, että työterveyskeskus ja terveyskeskus velvoitetaan laatimaan yhdessä suunnitelma, miten Helsingin kaupungin tupakoivaa henkilökuntaa tuetaan lopettamaan tupakointi.

Pöytäkirjanote kaupunginhallitukselle, Savuton Helsinki -ohjausryhmän puheenjohtajalle ja sihteerille.

Käsittely Jäsen Ravela ehdotti jäsen Autin kannattamana, ettei esitystä henkilökunnan tupakoinnin kieltämisestä työaikana tehtäisi.

Äänestyksessä esittelijän ehdotuksen ja jäsen Ravelan esittelijän ehdotuksen hylkäsesityksen välillä todettiin lautakunnan äänin 7 (Heistaro, Kousa, Kuuskoski, Ivanitskiy, Snäll, Tuominen, Malinen) - 2(Autti, Ravela) kannattavan esittelijän ehdotusta.

Esittelijä Asian taustaa

Helsingin kaupunginvaltuusto hyväksyi 29.11.2006 Savuton Helsinki -ohjelman, joka sisältää monia erilaisia toimenpiteitä tupakoinnin ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi Helsingissä vuosina 2007 - 2015. Ohjelman päämääränä on Savuton Helsinki ja siihen pyritään:

- tukemalla lasten ja nuorten tupakoimattomuutta ja tupakoinnin vähentämistä
- tukemalla helsinkiläisen aikuisväestön tupakoinnin vähentämistä
- luomalla tupakointia vähentävien pysyviä ratkaisuja ja tukitoimia
- luomalla tupakoinnin ehkäisemistä ja vähentämistä edistäviä pitkäkestoisia kehittämishankkeita
- tehostamalla Helsingin kaupungin eri hallintokuntien, kansalaisjärjestöjen ja seurakuntien verkostoitumista

9.2.2010

savuttomuuden edistämiseksi

Helsingin terveyskeskus on toiminut Savuton Helsinki -ohjelman vastuullisena virastona.

Ohjelma on ollut käynnissä runsaat kolme vuotta. Konkreettisina toimenpiteinä on käynnistetty mm. tupakasta vieroitusklinikka, erilaiset interventiot erityisesti kouluihin ja oppilaitoksiin, nikotiinikorvaushoidon maksuttomat aloituspakkaukset, vieroitusryhmät terveysasemilla, väestötason terveyden edistämisen tapahtumat, savuttomuutta tukevat erilaiset messu- ja koulutustapahtumat sekä savuttomuutta korostava rekrytointi. Ohjelman tehostamista kuitenkin tarvitaan tavoitteiden saavuttamiseksi.

Henkilöstön tupakointi

Helsingin kaupungin työntekijöistä tupakoi vuonna 2007 toteutetun mittauksen mukaan noin 18 %. Tupakoinnin yleisyys vaihtelee toimialoittain. Työterveyskeskus on Savuton Helsinki -ohjelmaan liittyen tehostanut tupakasta vieroitusta vastaanottokäynneillä: tupakoinnista kysytään aktiivisesti, tehdään riippuvuustesti, annetaan perustietoa ja 1-2 viikon maksuton nikotiinin korvaushoito. Vieroitusinterventiot kohdistetaan riskiryhmille sekä yksilö- että ryhmävieroituksena. Tupakoivaa henkilökuntaa on ohjattu myös terveyskeskuksen tupakkaklinikalle, jossa kaupungin henkilökuntaa on kuitenkin käynyt varsin vähän.

Tupakointi on vaarallista

Tupakoimattomuus on keskeinen terveyden osatekijä. Tupakointi aiheuttaa fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen riippuvuuden. Tupakoinnin lukuisista haitallisista terveysvaikutuksista vakavimpia ovat syövät sekä verenkierto- ja hengityselinten sairaudet. Noin puolet tupakoivista kuolee ennenaikaisesti tupakasta aiheutuviin sairauksiin. Tupakoimattomat elävät keskimäärin 10 vuotta tupakkatuotteita käyttäviä pidempään.

Tupakoivan työntekijän on arvioitu maksavan työnantajalle vuodessa noin 3000 euroa. Kustannukset kertyvät muun muassa ylimääräisten sairauspoissaolojen seurauksena. Suurin yksittäinen kustannus työnantajalle on työn alentunut tuottavuus tupakkataukojen seurauksena. Niihin on arvioitu kuluvan vähintään 27 työpäivää vuodessa tupakoivaa henkilöä kohden. Tupakoivat ja tupakoimattomat

9.2.2010

työntekijät ovat nykyisin eriarvoisessa asemassa työajan käytön osalta, mikä on henkilökunnan tasa-arvoisen kohtelun vastaista.

Monet työpaikat ovat nykyään savuttomia, koska tupakkatuotteiden käyttö kasvattaa riskiä lukemattomille työkykyä heikentäville sairauksille. Työturvallisuus vaarantuu, jos tupakointi tapahtuu riskialttiissa paikoissa ja tupakat sammutetaan huolimattomasti.

Tupakoinnin rajoittaminen vähentää tupakointia

Tutkimusten mukaan tupakointia rajoittavat säännöt ja menettelytavat ovat hyvin tärkeitä tupakoinnin vähentämistä tukevana toimintana. Ne ovat yhteydessä vähäisempään tupakoinnin aloittamiseen, vähäisempään säännölliseen tupakointiin siirtymiseen ja lisääntyneeseen tupakoinnin lopettamiseen. Tupakoinnin salliminen työaikana ja välinpitämätön suhtautuminen henkilöstön tupakointiin ei tue terveyttä edistävää toimintakulttuuria. Henkilöstön tupakointi työaikana heikentää myös uskottavuutta Savuton Helsinki -ohjelman toteuttamiselta. Ruotsissa jo 105 kuntaa toteuttaa tällä hetkellä ns. savutonta työaika (rökfri arbetstid).

Tarkastuslautakunnan kannanotto

Helsingin kaupungin tarkastuslautakunta edellytti 22.4.2009 vuoden 2008 arviointikertomukseen liittyen, että Savuton Helsinki -ohjelman tavoitteita tulee täydentää lisäämällä niihin Helsingin kaupungin oman henkilöstön päivittäisen tupakoinnin vähentäminen.

Lasten ja nuorten suojaaminen tupakoinnilta

Helsingin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman päämääränä on parantaa lasten ja nuorten yleistä hyvinvointia. Savuton Helsinki -ohjelman päämääränä on, että helsinkiläiset lapset ja nuoret voisivat kasvaa savuttomassa ympäristössä. Useat Helsingin kaupungin hallintokunnat tuottavat palveluja lapsille ja nuorille. Kaupungin työntekijät ovat esimerkkejä ja roolimalleja, joiden tulee suhtautua kielteisesti tupakointiin yleensä, kasvattaa lapsia ja nuoria tupakoimattomuuteen ja puuttua aktiivisesti heidän tupakointiinsa.

Tupakointi työaikana

Terveyslautakunta toteaa, että tupakoimattomuuden edistämisen tulee näkyä nykyistä paremmin Helsingin kaupungin henkilöstöpolitiikassa.

Postiosoite

PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
terveyskeskus@hel.fi

Käyntiosoite

Siltasaarekatu 13
Helsinki 53
<http://www.hel.fi/terveyskeskus>

Puhelin

+358 9 310 5015

Faksi

+358 9 310 42504

9.2.2010

Helsingin kaupunki on Suomen suurin kuntatyönantaja, jonka terveyden edistämisen toimenpiteitä seurataan valtakunnallisesti.

Edellä esitettyihin perusteluihin pohjautuen terveyslautakunta esittää kaupunginhallitukselle, että kaupunki työnantajana kieltää henkilökunnan tupakoinnin työaikana. Kielto ei koske virallisia lepotaukoja silloin, kun niitä ei lasketa työajaksi.

Lisäksi terveyslautakunta esittää, että työterveyskeskus ja terveyskeskus velvoitetaan laatimaan yhdessä suunnitelma, miten Helsingin kaupungin tupakoivaa henkilökuntaa tuetaan lopettamaan tupakointi.

Virka- ja työehtosopimusten työaikamääräysten perusteella kaupungin palveluksessa on lepotaukoja osalta kahdenlaista henkilökuntaa. Osa työntekijöistä voi poistua työpaikoiltaan työaikaan kuulumattomien lepotaukoja ajaksi. Näiden henkilöiden osalta työnantaja ei voi kieltää työntekijää tupakoimasta lepotaun aikana, joka on työaikaan kuulumatonta aikaa ja tapahtuu työpaikan ulkopuolella. Näillä työntekijöillä on myös lepotaun vuoksi työhön sidonnaisuusaika pidempi kuin jaksotyöntekijöillä. Toisen ryhmän muodostavat jaksotyötä tekevät ja muut työntekijät, jotka eivät voi työtehtäviensä vuoksi poistua työpaikaltaan (esim. sairaalassa työskentelevät). Edellä mainituilla työntekijöillä on oikeus halutessaan aterioida joutuisasti työpaikallaan työnantajan osoittamassa tilassa 15 – 20 minuuttia työn ohessa. Näin ollen he eivät voi poistua työpaikalta myöskään tupakoimaan ilman että työaikamääräyksiä rikotaan.

Terveysvaikutusten arviointi

Nikotiiniriippuvuus ja sen taustalla oleva tupakkatuotteiden käyttö on tärkein estettävissä oleva kuolleisuuden aiheuttaja länsimaissa. Tupakkatuotteiden monet ainesosat ja palamistuotteet ovat farmakologisesti aktiivisia, myrkyllisiä, perimän muutoksia aiheuttavia ja syöpävaarallisia. Tupakkatuotteiden käyttö ja tupakansavulle altistuminen aiheuttaa kuolemia, sairauksia ja toimintakyvyttömyyttä. Tupakointi lisää suuresti riskiä sairastua mm. keuhkosyöpään, ylempien hengitysteiden syöpiin, keuhkohtaumatautiin ja sepelvaltimotautiin. Tupakka tappaa joka toisen pitkäaikaisen käyttäjänsä. Tupakointi aiheuttaa Helsingissä joka vuosi arviolta 600 ennenaikaista kuolemaa. Kuolemista puolet tapahtuu työiässä.

Tuloksellisessa tupakoinnin vähentämistyössä tarvitaan monia

9.2.2010

yhtäaikaisia toimia. Tutkimusten mukaan savuttomuus työaikana tulee vaikuttamaan, että osa tupakoivasta henkilökunnasta tulee lopettamaan tupakoinnin ja suurella osalla se vähentää päivittäisten savukkeiden määrää. Henkilökunnan tupakoinnin kieltämisellä työaikana ja tupakoimattomuuden tukemisella on kiistattomat positiiviset terveysvaikutukset yksilölle. Myönteiset terveysvaikutukset alkavat näkyä nopeasti tupakoinnin lopettamisen jälkeen seuraavasti:

- verenpaine laskee ja syke hidastuu tupakointia edeltäneelle tasolle 20 minuutissa
- hiilimonoksidi on hävinnyt elimistöstä vuorokauden kuluttua ja nikotiini kahden vuorokauden kuluttua
- haju- ja makuaisti alkavat korjautua muutamassa päivässä
- yskä ja limannousu lievittyvät 1-2 kuukauden kuluessa
- keuhkojen toiminta paranee merkittävästi 2-3 kuukauden kuluessa.

Lisäksi tupakoinnin lopettaminen vähentää koettua stressiä, ja lopettamisen jälkeen unen laatu paranee ja sen määrä kasvaa, sydäninfarktiin sairastumisen riski puolittuu vuodessa, aivoinfarktin riski vähenee tupakoimattomien tasolle 5-15 vuodessa ja keuhkosityövän vaara puolittuu kymmenessä vuodessa lopettamisen jälkeen.

Helsingin kaupungin ei tule tukea ja edistää työntekijöidensä terveyden ja työkyvyn heikkenemistä sallimalla työaikana tapahtuva tupakointi ja maksamalla siitä palkkaa, kuten nyt tapahtuu.

./.. Terveyskeskuksen henkilöstötoimikunta käsittelee asiaa kokouksessaan 8.2.2010 ja sen mahdollisesti antama lausunto jaetaan sähköpostilla ennen kokousta.

Päätösesitys

Terveyslautakunta esittää kaupunginhallitukselle, että Helsingin kaupunki kieltää kaupungin henkilökunnan tupakoinnin työaikana. Kielto ei koske lakisääteisiä lepoukoja silloin, kun niitä ei lasketa työajaksi.

Lisäksi terveyslautakunta esittää, että työterveyskeskus ja terveyskeskus velvoitetaan laatimaan yhdessä suunnitelma, miten Helsingin kaupungin tupakoivaa henkilökuntaa tuetaan lopettamaan tupakointi.

Lisätiedot:

Simoila Riitta, kehittämisjohtaja, puhelin 310 42213

9.2.2010

Postiosoite

PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
terveyskeskus@hel.fi

Käyntiosoite

Siltasaarekatu 13
Helsinki 53
<http://www.hel.fi/terveyskeskus>

Puhelin

+358 9 310 5015

Faksi

+358 9 310 42504